

GEHEIM

R III-3

Land:	Italië
Onderwerp:	De politieke situatie in Italië.
Referenties:	
Datum van waarneming:	Begin mei 1969
Bron:	Betrouwbaar met goede contacten in de Democrazia Cristiana.
Opmerkingen:	Dit bericht is uitsluitend bestemd voor gebruik ten Departemente.
Bijlagen:	
Mede Verzonden aan:	De Minister van Buitenlandse Zaken.

Zijner excellentie
de Minister-President
Plein 1813, no. 4
DES-GRAVENHAGE.

GEHEIM

ITALIEDe politieke situatie in Italië.Democrazia Cristiana:

De gehele situatie van de Democrazia Cristiana wordt thans bepaald door het nationale congres, het tiende, dat eind juni a.s. te Rome zal plaatsvinden. Op dit congres zal ten eerste de nieuwe partij-secretaris PICCOLI in zijn functie en politiek bevestigd moeten worden; vervolgens moet de nieuwe partij-meerderheid gekozen worden en daarmee het nieuwe partijbestuur. Tenslotte moet de regeringspolitiek aan het oordeel van het congres voorgelegd worden. De ca. 700 gedelegeerden worden door de voorafgaande provinciale en regionale congressen aangewezen, waardoor alle bestaande stromingen tot een koortsachtige actie aan de basis van de partij gedwongen worden. Tot eind juni a.s. komt het dus tot een escalatie van politieke redevoeringen van de leiders van de stromingen in de afzonderlijke provincies. Deze redevoeringen nemen nu al in ritme sterk toe. Op grond hiervan kan gezegd worden, dat de partij opnieuw sterk onder de verschillende stromingen te lijden heeft en dat allen gedwongen zijn coalities binnen de partij te vormen om aan de macht te komen. Deze stromingen zijn thans:

a) de partij-meerderheid wordt op het ogenblik door de Dorotei (Rumor-Colombo-Piccoli) plus de groep FANFANI en de groep TAVIANI gevormd.

Alle drie groepen willen de voortzetting van de midden-links regering, maar geen samenwerking met de communisten. De groep FANFANI en de groep TAVIANI willen een sterkere samenwerking met de linkse groepen in de partij en hierbij tegenover de Dorotei een zekere vrijheid van handelen bewaren. De werkelijke politieke verschillen zijn gering. Ze beschikken ongeveer over de volgende percentages: Dorotei ca. 40%, FANFANI 11%, TAVIANI 11%.

b) de groep "Forze libere" wordt aangevoerd door oud-minister SCALFARO en wordt gevormd door de vrienden van oud-premier SCELBA, dus door midden-rechts-katholieken, die scherp anti-communistisch zijn en op het congres van juni de kwestie van de beweging van LABOR (ACPOL) aanhangig zullen maken (de vraag namelijk of leden van de partij ook leden van deze groep mogen zijn). Zij zijn bereid de partij-meerderheid te steunen, als zij niet te ver naar links gaat.

GEHEIM

c) de groep MORO, ca 12%, voert een eigen politiek van bemiddeling, wat uitloopt op een oppositie-politiek tegen de Dorotei die zij verwijt, aan de top van de partij een machtspolitiek te voeren tegen de andere stromingen. Persoonlijke ressentimenten van MORO spelen hierbij een grote rol. MORO wil vooral met de beide links groepen "Forze nuove" (leider: DONAT-CATIN) en "Base" (leider: GALLONE) samenwerken tegen de Dorotei. Men zegt dat MORO in deze laatste weken voor het congres reeds 6000 km heeft afgelegd om zijn aanhangers in den lande te mobiliseren. Hij had in zijn kritiek op RUMOR herhaaldelijk de indruk gemaakt, voor een zekere samenwerking met de communisten te voelen, maar hij heeft dit in een rede op zondag 3 mei j.l. tegengesproken - alles echter in een zo ingewikkelde taal, dat de gewone man niet weet waar hij aan toe is. Het gaat hem vooral erom, weer aan de macht te komen en dit te verbinden met een bredere democratische samenwerking van allen in de partij. Zijn kansen zijn naar het voorkomt niet groot, vooral nadat FANFANI op 3 mei j.l. te kennen heeft gegeven dat hij niet met MORO, maar wel met RUMOR wil blijven samenwerken.

d) de beide linksgroepen: Forze nuove en Base, tesamen maximaal 25%, spraken zich in de laatste maanden herhaaldelijk voor een opening naar de communisten uit. Ze willen "aandacht besteden aan de realiteit van de Italiaanse maatschappij", waarmee ze dus ook de communisten bedoelen, ze willen de constructieve voorstellen van de oppositie - lees communisten - in ernstige overweging nemen, ze zijn tegen de NAVO, tegen de Amerikaanse politiek in Vietnam etc. Het is niet waarschijnlijk dat zij op het congres een werkelijke invloed op de partij-meerderheid zullen hebben die nu al ca. 63% heeft. Het is echter niet uitgesloten dat de partijleiding tegenover deze zeer actieve en zeer polemische groep bepaalde concessies moet doen.

Dit blijkt ook uit het feit dat de partijleiding en ook RUMOR zich tegenover hen zeer terughoudend gedraagt. Dit is één van de meest ernstige aspecten van de tegenwoordige situatie in de partij: de partijleiding voelt zich niet sterk en gedraagt zich te terughoudend, aarzelend, vaag. Er ontbreekt de krachtige hand, de duidelijke lijn, de moedige politiek, de grote geste. Daarmede zou niet voor een soort autoritair regime gepleit worden, maar voor een politiek die de kiezer niet in het onzekere laat, zoals het nu gebeurt. Dit onduidelijke is misschien het meest gevaarlijke aspect van de politiek van de Democrazia Cristiana op het ogenblik.

Het weegt des te zwaarder omdat de katholieke arbeidersbeweging (ACLI) zich niet meer zonder meer achter de Democrazia Cristiana plaatst en de aftredende voorzitter daarvan, LABOR, een eigen organisatie voor "politieke

GEHEIM

cultuur" (ACPOL) heeft opgericht waarin hij alle linkse groepen zonder onderscheid wil verenigen. Dit draagt in sterke mate bij tot de verslechtering van het politieke klimaat in een gedeelte van de christen-democratische kiezers dat voor de partij bijzonder belangrijk is. Ook de invloed van deze groep zal indirect op het congres van juni nader bepaald kunnen worden.

De Socialisten:

In brede kringen van het Italiaanse socialisme bestaat het gevoel dat de hereniging van 1964 (SARAGAT-socialisten en NENNI-socialisten) bijna een mislukking was: bij de verkiezing van 19 mei 1968 hebben de verenigde socialisten een achteruitgang moeten boeken, vlak daarna, in het najaar van hetzelfde jaar, kwamen de fundamentele tegenstellingen aan het licht die tot de vorming van minstens vijf stromingen leidden. De meest belangrijke zijn deze: de stroming van de oude vrienden van SARAGAT; de pro-westerse en anti-communistische sociaal-democraten, geleid door TANASSI; de sterke groep van de vroegere secretaris van de NENNI-partij, de MARTINO; de groep van de linker-vleugel onder LOMBARDI, die praktisch voor samenwerking met de communisten is en in ieder geval de midden-links-regering verwerpt. Het meest ernstige aspect aan deze verdeeldheid is het feit dat nu ook de groep de MARTINO evenals de linker vleugel van de Democrazia Cristiana meer "aandacht" vraagt voor de communisten - en dat de MARTINO vice-premier is! Deze tegenstellingen hebben een gevaarlijk klimaat in de socialistische partij geschapen, dat alleen daarom nog niet tot een uitbarsting geleid heeft, omdat iedereen vervroegde verkiezingen vreest, een automatisch gevolg van een eventuele splitsing van de partij. Bovendien wacht nu iedereen op de uitkomst van het congres van de Democrazia Cristiana dat voor het gehele land van betekenis zal zijn.

In ieder geval kan de verzwakking van het Italiaanse socialisme ernstige gevolgen hebben voor de interne situatie van het land: een deel van de kiezers kan zich aangetrokken voelen door de communisten met het gevolg dat de beide grote partijen, cristen-democraten en communisten, dan nog scherper tegenover elkaar komen te staan.

De Republikeinen:

Deze kleine partij van radicaal-socialisten, linksliberalen, rechtse socialisten die voortbouwen of beter denken aan de oude traditie van MAZZINI, GARIBALDI, hebben in hun leider LA MALFA een wel vervelend eigenwijze, maar zeer intelligente politieke denker die voor de verkiezingen in mei 1968 de

coalitie ernstig gecritiseerd heeft, nu echter zowel de socialisten als de linker vleugel van de christen-democraten, MORO inclusief, sterk aanvalt wegens hun flirt met de communisten. Dit is een klein, maar stabiliserend element van een zekere betekenis.

Het Vaticaan en de Italiaanse bisschoppen:

De kerkelijke kringen, Vaticaan en Italiaanse bisschoppen, hebben zeer lang de discussie in het land en in de Democrazia Cristiana zwijgend, maar met minder grote belangstelling gevolgd. Nu echter heeft de Osservatore Romano enkele keren duidelijk en nadrukkelijk gewaarschuwd tegen een afglijden naar de communisten toe, en de Italiaanse bisschoppen hebben op hun laatste bisschoppen-conferentie daarom ook gepleit voor het handhaven van de politieke eenheid van de katholieken. In het Vaticaan geeft men zich volkomen rekenschap van hetgeen aan de linker zijde van het Italiaanse katholicisme gebeurt - al wordt kritiek van kerkelijke zijde op deze ontwikkeling binnen de linkse stromingen van de Democrazia Cristiana en de katholieke arbeidersbeweging nog steeds met een grote voorzichtigheid uitgesproken.

De Regering:

De regering van RUMOR kon in het najaar 1968 alleen tot stand komen doordat alle stromingen, met kleine uitzonderingen, van de twee grote coalitie-partijen in de regering vertegenwoordigd zijn (daarom 27 ministers en 56 staatssecretarissen, een tot nu toe ongekend hoog aantal). Daarmee zijn de tegenstellingen binnen de partijen op regeringsniveau gebracht (zie universiteitshervorming, ontwapening van de politie etc.) RUMOR blijkt tegenover deze moeilijkheden niet voldoende kracht en energie te ontwikkelen, blijkt naar buiten aarzelend, zwijgzaam, voor velen niet meer overtuigend. Misschien wacht hij nog het congres af. Hoe dit ook zij, het is geen gunstige atmosfeer: de regering wordt zwakker.

Onder deze omstandigheden dook het gerucht op en werd ook door het steeds zeer goed geïnformeerde socialistische weekblad "L'Espresso" op ontwikkelde en daarom nauwelijks herkenbare manier weergegeven, namelijk dat SARAGAT het plan zou hebben, een regering onder FANFANI te bevorderen waaraan zouden deelnemen: de Democrazia Cristiana zonder haar linker vleugel, de socialisten zonder hun linker vleugel en de liberalen.

Het is niet zeker of deze speculaties kloppen. In ieder geval worden dus gedachten ontwikkeld over de vraag hoe men een regering na deze coalitie van midden-links onder RUMOR zou kunnen organiseren. Dit is een meer serieus gerucht dan de communistische beweringen dat er een putsch van de generaals

GEHEIM

wordt voorbereid. De bevolking zou dit niet nemen en er zou een burger-
oorlog plus chaos uit voortkomen.

GEHEIM